

Світовий екологічний журнал

НАЙВАЖЛИВІША ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗДОРОВ'Я ТА ДОВКІЛЛЯ
ОСВІТА ДАЄ НОВІ ЗНАННЯ. ЗНАННЯ ДАЮТЬ НОВІ МОЖЛИВОСТІ.

ТЕМА ВИПУСКУ: ЛІСИ НЕ ЛИШЕ ДЕРЕВА, АЛЕ Й ТУРИСТИ

Протягом 1960-1998 рр. у світі зникло приблизно 450 млн. гектарів тропічних лісів. Азія втратила майже тридцять процентів таких лісів, а Африка та Латинська Америка – 18 процентів. Це означає, що втрачено майже дві третини первісного лісового покриття Землі, а третина, яка залишилася, зникає надзвичайно швидкими темпами – майже 42 млн. акрів щорічно. Найбільше постраждав азіатсько-тихоокеанський регіон, де втрачено 88% лісу.

У серпні 1998 р. три міжнародні природоохоронні неурядові організації – Всесвітній центр моніторингу охорони природи, Всесвітня спілка охорони природи та Всесвітній фонд природи – опублікували спільну доповідь. У ній говорилося, що 10% відомих людині видів дерев у всьому світі сьогодні перебуває під загрозою зникнення. У доповіді містився заклик до забезпечення ефективного захисту принаймні 10% лісів світу у спеціально захищених заповідниках та проведення незалежної сертифікації 25 млн. га лісів до 2001 р.

22 країни світу – Аргентина, Вірменія, Австралія, Австрія, Болівія, Бразилія, Канада, Чилі, Китайська Народна Республіка, Колумбія, Греція, Литва, Малаві, Мозамбік, Нова Зеландія, Нікарагуа, Румунія, Російська Федерація, Словацька Республіка, Туніс, Узбекистан і В'єтнам – уже взяли на себе зобов'язання забезпечити до 2000 р. захист як мінімум 10% своїх лісів. Крім того, Бразилія планує включити до 2000 р. в число земель, що охороняються, додатково ще 25 млн. га (це майже 62 млн. акрів) вологих тропічних

лісів басейну Амазонки. Отже, площа таких земель у цьому регіоні Бразилії зростає майже втричі.

ЗАХИСТ ЛІСІВ ЗУСИЛЛЯМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВТОВАРИСТВА

У центрі уваги міжнародного співтовариства залишається як соціально-культурна користь, що отримується за рахунок лісів, так і соціальні наслідки її розподілу.

Туристи на річці Амазонка
ДЖЕРЕЛО: джерела UNESCO, лютий, 1998 р.

В ЦЬОМУ ВИПУСКУ

Тема випуску: ліси не тільки дерева, але й туристи	1
Здоров'я і навколишнє середовище:	
Стойкі органічні забруднювачі	2
Добрі новини	3
Новини Чорнобиля	4
Чи знаєте ви?	5
Голоси планети	6
Точка зору:	
Охорона здоров'я жінок: нові можливості профілактики	8

Взаємозв'язок між екологічними й соціальними проблемами та розвитком розглядали на найвищому директивно-політичному рівні на чотирьох міжнародних форумах: Всесвітній зустрічі на вищому рівні в інтересах соціального розвитку (Копенгаген, березень 1995 р.); VI Всесвітній конференції щодо становища жінок (Пекін, вересень 1995 р.); Габітат II – II Конференції ООН щодо населених пунктів (Стамбул, червень 1996 р.); Всесвітній зустрічі на вищому рівні з проблем продовольства (Рим, листопад 1996 р.). З метою забезпечення міжнародного консенсусу щодо проблем лісів у квітні 1995 р. Комісією із сталого розвитку ООН було створено Міжурядову групу щодо проблем лісів (МГЛ).

ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ОХОРОНИ ЛІСІВ

Як галузь, туризм має найвищі темпи розвитку, і немає ознак того, що у XXI ст. вони сповільняться. Для більшості країн, чий природні умови можуть приваблювати туристів, він стає основним джерелом одержання прибутків. Як ділом урядів, так і для місцевих рад цей економічний потенціал є потужним стимулом для збереження та захисту природних і культурних ресурсів.

Десять років тому представники туристичних фірм уперше стали вживати привабливе слово "екотуризм". Найбільш вдале визначення слова "екотуризм" використовує некомерційна організація "Товариство екотуризму" (США) – це "цілеспрямовані відвідини різних природних ареалів

з метою зрозуміти культуру й історію довкілля та необхідність збереження цілісності екосистем, а також створення економічних можливостей, що робить збереження природних ресурсів вигідним для місцевого населення". Проте туристичні фірми ледь встигали обслуговувати величезне число клієнтів, що зверталися до них, і їх не турбував порятунок екосистем та лісів у світі. Вони керувалися надзвичайно простою формулою: люди готові розщедритися для того, щоб побувати у важкодоступних, "незіпсованих" частинах планети, де вони можуть насолоджуватися, споглядаючи природу. Те, що ці турпоїздки принесуть користь і у соціально-економічному плані, і в плані охорони природи, лише "побічний продукт".

Невдовзі фірми-новатори, що спеціалізувались на туризмі, почали пропонувати своїм клієнтам усе необхідне: від водонепроникного взуття до п'ятизіркових наметових містечок. Виникла потреба й у нових місцевих гідах, а також у людях, що готують для туристів їжу, тягнуть їхні рюкзаки та пропонують житло для ночівлі. У найпопулярніших центрах виникла потреба у будівництві готелів. Невдовзі уряди та місцеві ради усвідомили, наскільки прибутковим може бути екотуризм. Сьогодні на його долю припадає, мабуть, 40-60% усієї ділової активності в секторі туризму.

ВИСНОВОК

Без сумніву, з наближенням наступного тисячоліття лісництво у всьому світі стикається із щораз складнішими проблемами: зростанням кількості населення, змінами в його розподілі, економічними факторами, а також проблеми бідності та забезпечення продовольчої безпеки. Все це призведе до уважливішого вивчення фактичного й потенційного "внеску" лісів у розвиток та до порівняльного аналізу вигоди у випадку збереження земель у лісах, й у випадку використання цих земель з іншою метою.

Найочевидніше питання, що стоїть перед сектором лісництва:

як задовільнити все більший попит на їх продукцію і при цьому зберегти їх здатність приносити людині цілий ряд екологічних благ, включаючи, зокрема, зберегання біологічного розмаїття, пом'якшення наслідків глобальної зміни клімату, захист від запуселювання і захист земельних та водних ресурсів.

Швидкі темпи погіршення якості лісів за минулі 50 років стали пересторогою і чинником, який у наш час змушує уряди розробляти і втілювати нові стратегії лісокористування. У той час як ліси все ще вважаються економічним ресурсом, вони й надалі подовжують знищуватись лісів. Найважливішим є те, що ліси, безумовно, є складовою частиною того самого "фундаменту", на якому розвивалася людська цивілізація. Досягнення балансу між збереженням лісів і економічним зростанням вимагає неупередженого відношення і співпраці на основі взаємності. Забезпечення стійкого і раціонального освоєння лісових ресурсів є нагальною потребою.

ДЖЕРЕЛА:

1. Bourne, J. "Gorillas in our Midst", Одубон, Нью-Йорк, жовтень 1998 року
2. Pearl, M.C. "Local Initiatives and the Rewards for Biodiversity Conservation: Crater Mountain Wildlife Management Area, Papua New Guinea" у Natural Connections, Вашингтон, округ Колумбія, Айленд-прес, 1994 рік.
3. "State of the World's Forests 1997", Продовольча і сільськогосподарська організація ООН, Рим, 1997 рік
4. The Ecotourism Society, <http://www.ecotourism.org>
5. "World Resources 1996-97; A Guide to the Global Environment? State of the World Forests", Інститут світових ресурсів, Вашингтон, округ Колумбія: <http://www.wri.org/wr-96-97>; Всесвітня туристична організація: <http://www.world-tourism.org>

ЗДОРОВ'Я І НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: Стіькі органічні забруднювачі

ЧИ Є СО2 ГЛОБАЛЬНОЮ ЗАГРОЗОЮ?

Вважається, що СО2 – хімікати або побічні продукти, що практично не розпадаються в навколишньому середовищі – є однією із найсерйозніших в наш час небезпек для здоров'я людей і навколишнього середовища. Це Вони збираються в жировому прошарку тварин. Їх концентрація збільшується з кожною наступною ланкою харчового ланцюга і може сягати високих рівнів, наприклад, у тюленів і білих ведмедів. У більш жирних порід риби, таких, як лосось, оселедець або вугор, спостерігається вища концентрація СО2, ніж у різноманітних порід тріски.

Представники деяких народностей, таких як інтуїти, що живуть на Алясці, споживають лососину і тюленяче м'ясо та поглинають з їжею дозу СО2. Вона перевищує щоденну допустиму дозу, встановлену Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ). Одна порція їжі може містити СО2, що у 100 разів перевищує допустиму щоденну дозу. Немовлята, яких годують грудьми, також можуть одержувати надмірну дозу СО2.

У 60-х і 70-х роках різко розширилося використання СО2 у промисловості та у якості пестицидів. Хоча більшість цих хімікатів мають важливе значення для сучасного суспільства, вони є серйозною небезпекою для довкілля та здоров'я людей. Все більша кількість наукових праць засвідчує, що вплив дуже малих доз СО2 – одного із найбільш токсичних речовин, які коли-небудь створювала людина, – може спричинити захворювання раком, ушкодження центральної і периферійної нервової системи (включаючи розлад інтелектуальних та пізнавальних здібностей), захворювання імунної системи, розладів репродуктивної функції та порушення процесу нормального розвитку немовлят і дітей.

ПРОБЛЕМА ГЛОБАЛЬНОГО ПОШИРЕННЯ

Той чи інший СО2, що потрапив у навколишнє середовище у будь-

якій точці планети, може згодом виявитися в іншій. Проте особливо широкомасштабним є перерозподіл CO₂ з теплих у холодні регіони: вони переносяться в результаті випаровування в атмосферу у перших з них та подальшої конденсації над другими (так вода, що влітку випаровує в атмосферу, увечері випадає у вигляді роси).

Хоча промислово розвинені країни заборонили або обмежили використання найнебезпечніших CO₂, деякі з них й надалі виробляються та використовуються у країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою. Зокрема, у деяких країнах, що розвиваються, щорічно виробляються тисячі тонн ДДТ, а низка країн, включаючи Російську Федерацію, і надалі використовує поліхлордифеніли (ПХД).

“Ворогом знання і науки є ірраціоналізм, а не релігія”

Стивен Джей Гулд, Scientific American, том 279, № 4, вересень 1998 (с. 24)

Роблячи зустрічні кроки, міжнародне співтовариство почало діяти у декількох напрямках. По-перше, країни, що розвиваються, впроваджують та зміцнюють національні режими контролю, подібні до тих, що існують у більшості розвинених країн. По-друге, зараз приймається ряд заходів, а також існує низка регіональних договорів для зміцнення та координації національних дій з метою скорочення або ліквідації викидів CO₂.

26-30 жовтня 1998 р. в Бангкоку провідні експерти з шкідливих хімічних речовин провели нараду, присвячену визначенню наукових критеріїв для ідентифікації нових хімікатів з метою їх внесення в міжнародний перелік небезпечних CO₂. Цей перелік служитиме основою для вироблення правових механізмів, спрямованих на скорочення кількості та, у кінцевому результаті, ліквідацію небезпечних токсичних речовин у довкіллі.

ДЖЕРЕЛА:

- 1) Why Do We Need A Global POP's Treaty? Боу Вашингтон, старший науковий радник, UNEP Chemicals, Женева, Швейцарія.
- 2) UNEP News Release 1998/110 (Банкок/ Найробі, 23 жовтня 1998 р.).
- 3) Доповідь про роботу першої сесії групи експертів з критеріїв визначення CO₂, 26-30 жовтня 1998 р. Міжнародний інститут сталого розвитку, том 15, № 12, 1998 рік.

ДОБРИ НОВИНИ

- У 1998 році Нобелівську премію в галузі економіки отримав Амартія Сен – відомий економіст та фахівець з питань боротьби зі злиднями. У своїх роботах, спектр тем яких охоплює від “теорії соціального вибору” до проблем голоду, Сен зосереджує увагу на становищі найбідніших верств населення. Його називають економістом “велфера” (слово “велфер” у англомовних країнах означає “систему соціального захисту, що включає допомогу мало-забезпеченим, державне пенсійне та медичне забезпечення та ін.”), що ратує за такий суспільний устрій, де люди мали б однакові можливості у реалізації свободи вибору. Багато людей настільки сковані хворобою, традиціями чи забобонами, що не можуть реально визначити своє майбутнє, використовуючи свободу вибору. На думку Сена, суттєве значення має фактор прибутків, оскільки він збільшує можливості людини. У той же час, реальні можливості залежать також і від інших факторів, включаючи здоров'я. Ця теорія покладена в основу альтернативних показників добробуту, таких, як “індекс розвитку людського потенціалу”, що використовується у Програмі розвитку ООН (ПРООН).

ДЖЕРЕЛО: Dismal Sciences, Ryan Cardwell, жовтень 1998

- 30 жовтня – 1 листопада 1998 р. в Сеулі (Південна Корея) проходила перша в історії ПРООН “нарада без паперу”. Це регіональна кібер-конференція, що підвела підсумок тисячоліття у розширен-

ні рівності можливостей та сталого розвитку в азіатсько-тихоокеанському регіоні. У її роботі взяли участь провідні політики, фахівці з питань розвитку та лідери природоохоронних рухів з різних країн світу. Учасники працювали в інтерактивному режимі (“он-лайн”), використовуючи встановлені в залах засідань портативні комп'ютери, завдяки чому вдалося уникнути звичних у таких випадках копій виступів та інших “паперових” документів. Заключна доповідь конференції вийде англійською мовою у форматі CD-ROM. До участі в конференції організатори запросили лідера студентів Фіджі Ріку Ранжиту Рао, що представляв “кіберпокоління”.

ДЖЕРЕЛО: прес-реліз ПРООН, Нью-Йорк, жовтень 1998 р.

- Перемога над віспою у всьому світі дозволила світовому співтовариству щорічно заощаджувати до 1 млрд. дол. США за рахунок вакцинації, потреба у якій сьо-

Одним з головних завдань будь-якої стратегії розвитку екологічно чистих технологій повинно бути заохочення використання нових та відомих способів отримання енергії без шкоди для довкілля. Головні напрямки роботи – зменшення енергоспоживання шляхом збільшення енергоефективності у розвинених країнах, поширення використання т.зв. відновлюваних джерел енергії та безвідходних технологій енерговиробництва.

ДЖЕРЕЛО: Technology For a Sustainable Future, National Science and Technologic Council, Округ Вашингтон, 1-800- ENV- 66-76

годні вже відпала. Очікується, що в найближчі три роки буде ліквідований поліомієліт. Сьогодні імунізація однієї дитини від шести найсмертоносніших хвороб коштує менше ніж 15 дол. США.

ДЖЕРЕЛО: Web-вузол Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) <http://www.who.org>

- “Перша леді” США Хіларі Клінтон нагороджена премією Фонду охорони здоров'я Об'єднаних Арабських Еміратів за роботу з жінками, дітьми та їхніми родинами. Ця премія вручається щорічно під час сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я (керівний орган ВООЗ) і включає грошову винагороду розміром 40 000 дол. США. На прохання п. Клінтон, ці гроші передали на реалізацію проекту ВООЗ “Допомога общини у зменшенні смертності при пологах” у Танзанії.

ДЖЕРЕЛО: прес-реліз ВООЗ, травень 1998 р.

- Директор-виконавець Програми ООН в галузі навколишнього середовища (ЮНЕП) Клаус Топфер повідомив на прес-конференції, що промислово розвинені країни майже зовсім не вживають хлорфторвуглеводи (ХФВ), викиди яких в атмосферу стали однією з головних причин руйнації озонового шару Землі. П. Топфер заявив, що сьогодні захист озонового шару залежить від країн, що розвиваються, Росії та інших країн колишнього східного блоку. Озонову діру, розміри якої щороку збільшуються, можна “закрити” цілком лише тоді, коли ці країни вже в наступному році впровадять заходи контролю над ХФВ і цілком відмовляться від ХФВ у 2000 році. Однак директор-виконавець попередив, що промислово розвинені країни повинні й надалі підтримувати країни, що розвиваються, у поступовому виведенні з ужитку речовин, що руйнують озоновий шар.

ДЖЕРЕЛО: Reuters Limited 1998, GENEVA, 8 вересня 1998 р.

НОВИНИ ЧОРНОБИЛЯ

Після Чорнобильської аварії Міжнародне агентство атомної енергії (МАГАТЕ) прийняло ряд нових конвенцій щодо безпеки та проведення заходів у надзвичайних ситуаціях. 27 жовтня 1986 р. була прийнята Конвенція про термінове повідомлення про ядерну аварію, а слідом за нею, 26 лютого 1987 р., з'явилась Конвенція про надання допомоги у випадку ядерної аварії чи надзвичайної радіологічної ситуації.

Оскільки небезпека нового вибуху, наслідки якого не обмежаться територією України, й надалі залишається, виникає питання: чому МАГАТЕ й усе міжнародне співтовариство продовжують затримувати надання фінансової допомоги для забезпечення надійності роботи Чорнобильської станції? Ще у 1991 р. уряд України підписав з державами “сімки” угоду про закриття Чорнобильської станції до 2000 р., але поки що питання залишається відкритим, а два реактори – другий і третій – і надалі діють.

З метою “зміцнення міжнародного співробітництва та координації зусиль для вивчення та обмеження до мінімуму наслідків Чорнобильської аварії” (документ ООН А/52/L.33) 25 листопада 1997 р. була проведена Спеціальна міжнародна зустріч донорів* з питань Чорнобиля. У 1998 р. зустріч донорів з питань надання допомоги районам, що постраждали в результаті Чорнобильської аварії, пройшла 26 березня у Женеві під головуванням Координатора міжнародної асоціації допомоги жертвам Чорнобильської аварії, заступника Генерального Секретаря ООН з гуманітарних питань Серхіо В'єра де Мелло. У прийнятій на зустрічі Міжурядовій програмі міжнародної допомоги накреслено вирішення низки проблем, у тому числі, підвищення якості спеціалізованого медичного обслуговування осіб, що піддалися опроміненню, та населення заражених районів. Найнеобхідніші фінансові засоби вносяться у Цільовий фонд ООН для Чорнобиля або безпосередньо на рахунки установ-виконавців.

І хоча після найзначнішої в історії людства ядерної аварії пройшло вже 12 років, загроза повторення цієї трагедії все ще існує. Тому постійна допомога міжнародного співтовариства потрібна не тільки для полегшення долі постраждалого населення Білорусі, Російської Федерації й України, але і для попередження ще більшої катастрофи.

* В термінології ООН “донори” – це країни, організації чи окремі особи, що надають фінансову допомогу

ДЖЕРЕЛО: документи ООН.

ДЖЕРЕЛО: Technology For a Sustainable Future, National Science and Technologic Council, Округ Вашингтон

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ?

• У нещодавно опублікованому Департаментом охорони здоров'я штату Нью-Йорк (США) дослідженні вказується, що жінки, які живуть поблизу звалищ твердих відходів, з яких під час розкладання виділяються гази (метан і двоокис вуглецю), в чотири рази частіше, ніж інші жінки того ж віку, хворіють раком сечового міхура або лейкемією. Найбільш поширене джерело газів – розріджувач для фарби, розчинники, пестициди та речовини для хімчистки, хлороформ та інші леткі органічні сполуки (ЛОС), що містять хлор.

ДЖЕРЕЛО: Rachel's Environment and Health Weekly #617, 24 вересня 1998 р.

• Національний центр інформації про клімат США оголосив, що вересень 1998 р. в Америці був найгарячішим в історії. Для отримання даних про температуру у попередньому столітті у Північній Америці, Європі, Африці й Австралії пробували спеціальні шпари. Вдалося встановити, що у ХХ ст. середня температура Землі зросла на 0,5°C, тоді як за всі п'ять попередніх століть вона зросла на 1°C. Таким чином, процес потепління сильно прискорився. Дослідження підтвердили й інші дані про глобальне потепління, хоча деякі вчені та промисловці й надалі сперечаються з таким висновком. Викликає тривогу і те, що у деяких районах Арктики температура піднялася до точки, після якої починається танення "вічної мерзлоти". Болота, що утворю-

ються у тундрі, викидають в атмосферу газ метан, який посилює "парниковий ефект".

ДЖЕРЕЛО: Architects and Engineers for Social Responsibility (AESR) News, вересень 1998 р.

• Протягом останніх 6 років виявили новий тип речовин, що забруднюють воду. Лікарські препарати, що використовуються в медицині та ветеринарії – антибіотики, гормони, сильнодіючі болезаспокійливі засоби, транквілізатори й засоби хіміотерапії, що застосовуються для лікування хворих на рак, – просочуються в наземні та підземні водойми й, у результаті, у водопроводи з питною водою. Найважливіше джерело цього найнебезпечнішого забруднення – екскременти людей і худоби, що потрапляють у не підготовану для обробки речовин такого типу каналізаційну систему. Довгострокові наслідки такого "фармакологічного коктейлю" для здоров'я людини передбачити неможливо.

ДЖЕРЕЛО: Rachel's Environment and Health Weekly #614, 3 вересня 1998 р.

Горе матері: Ця фотографія, зроблена в Ісламабаді, Пакистан, – наочне свідчення традиційної для більшості країн світу дискримінації немовлят жіночої статі. З пляшки штучну суміш п'є дівчинка, а усе грудне молоко дістається її братові. Свекруха сказала матері, що її молоко не вистачить на двох дітей, тому грудьми вона повинна годувати тільки хлопчика. Дівчинка померла наступного дня.

ДЖЕРЕЛО: Women, Callenges To The Year 2000, UN, 1991 р.

ОЗОН

У вересні 1998 р. озонова діра над Антарктидою сягнула рекордних розмірів – тепер вона у 2,5 рази перевищує площу Європи. Як повідомив на прес-конференції старший експерт ООН та Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО) Ромен Бойков, глибина діри в озоновому шарі, що захищає Землю, сягнула найвищої позначки з часу проведення регулярних вимірювань двадцять років тому. Діра має форму еліпса і знаходиться над Південним полюсом. Основною причиною її утворення вважаються викиди в атмосферу хлорфторвуглеводів (ХФВ) – газів, що широко застосовуються у виробництві та експлуатації холодильного обладнання (побутових і промислових холодильників, кондиціонерів та ін.). Згідно з Монреальським протоколом, промислово розвинені країни відмовилися від використання ХФВ ще в 1996 р., замінивши їх дорожчими, проте нешкідливими для довкілля засобами. Росія, Україна та інші республіки колишнього СРСР поки що не виконали своїх зобов'язань щодо цього протоколу, проте обіцяють відмовитися від ХФВ до 2000 р., а країни, що розвиваються, можуть почекати ще до 2005 р. Вчені вважають, що, якщо усі країни будуть дотримуватись протоколу, то до середини ХХІ століття озоновий шар вдасться відновити.

ДЖЕРЕЛО: Reuters Limited 1998, (Роберт Еванс)

ГОЛОСИ ПЛАНЕТИ

VIII щорічна конференція ВІТ "Здоров'я і навколишнє середовище: глобальні партнери в пошуках глобальних рішень" відбудеться в Центральних установах ООН у Нью-Йорку 22 і 23 квітня 1999 р. Її ко-спонсором стане Департамент суспільної інформації ООН (ДСІ). Тема конференції – "Екологічна загроза здоров'ю людини на ключових етапах її життя". З програмною промовою виступить заступник Генерального секретаря ООН Кенсаку Годен. Інформацію можна отримати за адресою: World Information Transfer, 444 Park Avenue South, Suite 1202, New York, NY, 10016; phone: 212-686-1996; fax: 212-686-2172; e-mail: wit@igc.apc.org

• Представник ВІТ у справах молоді Тарас Притула повідомляє:

"2-7 серпня в Бразилі, Португалія, проходила III сесія Форуму молоді, скликана ООН та Португальською національною радою молоді на тему "Участь молоді в розвитку людського потенціалу". Основним завданням сесії була розробка перспективних стратегій забезпечення врахування молодіжних проблем у програмах розвитку та активізації участі молоді у визначенні політики на міжнародному рівні. Учасники зосередили увагу на трьох проблемах: молодіжна політика; участь молоді в житті суспільства; молодь і права людини.

За підсумками сесії був прийнятий Брагський план дій з проблем молоді. Понад 400 представників молодіжних організацій із 150 країн та представники ООН підкреслили, що

участь молоді є невід'ємною умовою розвитку людства. У Плані дій містяться практичні рекомендації щодо розширення можливостей для участі молоді у питаннях розвитку людського потенціалу.

Відразу після сесії Форуму у столиці Португалії Лісабоні відбулася Всесвітня конференція міністрів зі справ молоді. 8-12 серпня представники 160 урядів, що зібралися під егідою ООН та уряду Португалії, шукали шляхи найбільш ефективного задоволення потреб молоді. В останній день роботи була прийнята Лісабонська декларація, у якій увага зосереджується на пріоритетних питаннях: освіта, зайнятість, здоров'я, наркоманія та ін."

• 9-19 лютого 1999 р. у Головних установах ООН в Нью-Йорку відбулася XXXVII сесія Комісії соціального розвитку ООН (КСР). Тема сесії – підготовка до спецсесії Генасамблеї ООН у 2000 р. На ній підводили підсумки виконання урядами країн – в тому числі, Росії й України – рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні з питань соціального розвитку, що відбулася у березні 1995 р. в Копенгагені. Уряди відзвітувались перед усім міжнародним співтовариством про виконання зобов'язань, які вони добровільно взяли на себе в Копенгагені. Інформацію можна отримати за адресою:

<http://www.un.org/esa/socdev/social.htm>, або Secretariat of the United Nations Commission for Social Development, United Nations Plaza, Room DC2-1370, New York, New York 10017 USA, Telephone: +1 212/963 6763, Fax: +1 212/963 3062.

• 19-30 квітня 1999 р у Нью-Йорку відбудеться VII сесія Комісії ООН із сталого розвитку, присвячена проблемам туризму, океану, сталого виробництва і споживання. Інформацію можна одержати за адресою:

Ms. M. Struyvenberg, United Nations, Room S-2950F, New York, NY 10017 USA, Fax: (212) 963-3935, та на сторінці комісії:

<http://www.un.org/esa/sustdev/>

• 30 червня – 2 липня 1999 р. відбудеться спецсесія Генасамблеї ООН. На ній будуть проаналізовані результати виконання Програми дій, прийнятої на Міжнародній конференції з народонаселення та розвитку (МКНР) у Каїрі в червні 1994 р. У резолюції Генасамблеї ООН про скликання у 1999 р. "МКНР + 5" вказується, що про перегляд зобов'язань, взятих на себе країнами в Каїрі, не може бути й мови. Зараз Генасамблея розглядає питання форм участі НДО в цьому процесі. Інформацію можна одержати за адресою: (1) Population Division, UN Department of Economic and Social Affairs (DESA), room DC2-1950, NY, NY.

Tel: 212-963-4838;

Fax: 212-96302147.

Інтернет-сторінка Population Information Network:

<http://www.undp.org/popin/popin.htm>

(2) UN Population Fund (UNFPA), 220 E. 42nd St., NY, NY 10017; Tel: 212-297-5022;

fax: 212-557-6416.

UNFPA сторінка:

<http://www.unfpa.org>

• Весною 1999 р. одна з філій університету Джона Гопкінса JHPIEGO (Меріленд, США) прис-

тупить до виконання Програми запобігання раковій шийки матки (ПЗРШМ). Філія спеціалізується на підготовці іноземних учнів та навчанні фахівців методам відновлення здоров'я. Щороку у світі раком шийки матки, що передається статевим шляхом, занедають понад 500000 жінок, з яких 200000 помирають. Оскільки більшість смертних випадків припадає на країни, що розвиваються, у Програмі передбачено проведення діагностично-профілактичних заходів, яке охопить понад 695 млн. жінок у 20 найбільших та найбідніших країнах, що розвиваються. Метою цих заходів є виявлення раку шийки матки на ранніх стадіях, його лікування та санітарно-гігієнічна освіта жінок. Інформацію можна отримати за адресою: JHPIEGiO's Research and Evaluation Office

tel: 410-614-0518,

fax: 410-614-3438

E-mail: info@jhpiego.org

або пишiть до JHPIEGO, Brown's Wharf, Suite 200, 1615 Thames Street, Baltimore, Maryland 21231-3492, USA.

Див. також рубрику "Точка зору" у цьому випуску.

World Information Transfer

A Non-Profit, Non-Governmental Organization
in Consultative Status with the United Nations,
Promoting Health and Environment Literacy.

Board of Directors

Dr. Christine K. Durbak, *Chair*
Farouk Mawlawi, *Executive Vice Chair*
Roland A. DeSilva, *Vice Chair*
Dr. Claudia Strauss, *Secretary*
Carolyn Comitta, *Treasurer*
Dr. Shahram Ayazi
Dr. Noel Brown
Dr. Bernard D. Goldstein
Dr. Wadi Haddad
Dr. Philip J. Landrigan
Dr. Titus Podea
Dr. Scott Ratzan
Amb. Yuri Shcherbak
Dr. Alex Swistel
Dr. Luz Maritza Tennessee
Jay Walker

БЮРО ЕКСПЕРТІВ ВІТ

Організація ВІТ має штат експертів, які можуть зв'язатися з Вашою компанією, клубом або організацією з питань навколишнього середовища. Дзвоніть або пишiть на адресу офісу ВІТ для отримання інформації.

ЯК ВИ МОЖЕТЕ ДОПОМОГТИ

ВІТ - це неприбуткова міжнародна недержавна організація, яку визнає ООН. Її мета - сприяти зростанню екологічної обізнаності серед зацікавлених лiдерів та громадян у цілому світі. Ви можете допомогти у нашій важливій роботі фінансово або присвятивши нам свій час.

WIT'S World Ecology Report

World Information Transfer, Inc.
(ISSN #1080-3092)

444 Park Avenue South, Suite 1202

New York, NY 10016

Telephone: (212) 686-1996

Fax: (212) 686-2172

E-Mail: wit@igc.apc.org

Dr. Christine K. Durbak
Founder & Editor-in-Chief

Dr. Claudia Strauss
Managing Editor

Jackie Jacovino
Dora Rak
Frances Vieta
Henley (Sam) Webb
Contributing Editors

Carolyn T. Comitta
Circulation Manager

Rajab El Shaer - Arabic
Alexander Isayev - Russian
Pablo Golibar - Spanish
Igor Spiniov - Ukrainian
Language Editors

Dr. Andrew Tooziak
Consultant

Alan Geoghegan
Video Production

Carolyn T. Comitta

WIT Regional Director - North America
18 West Chestnut Street
West Chester, PA 19380
Tel: (610) 696-3896 Fax: (610) 430-3804

Taras Boychuk

WIT Regional Directors - Eastern Europe
K. Levykoho 11a, # 15
Lviv, Ukraine
Tel/Fax: (380) 322 76-40-39
E-Mail: taras@wit.lviv.ua

**Christopher Geoghegan
Leon Hauser**

WIT Regional Directors - Western Europe
EPO Patentlaan 2
Rijswijk 2288EE Holland
Tel: (70) 340-2040 Fax: (70) 340-3016

Dr. Hamid Taravaty

WIT Regional Director - Middle Asia
No. 19, Pastour 16
Mashad, Iran
Tel: (98) 51 641-942. Fax: (98) 51 711-896

Farouk Mawlawi

WIT Regional Director - Middle East
Bir Hassan
United Nations Street
Al-Salam Building
Beirut, Lebanon
Tel: (961) 3-305854
E-Mail: smawlawi@lebinvest.com.lb

Gerry Lynch

WIT Regional Director - Oceania
3/55 William Street, Suite 33
Double Bay, NSW 2028, Australia
Tel: 61 (02) 328-6343. Fax: 61 (02) 482-7734

Christopher J. Moorehead, P. Eng.

Moorehead Associates Ltd.
1644 Bayview Ave., Suite 1202
Toronto, Ontario, Canada M4G 3C2
Tel: (416) 485-8232. Fax: 485-8049
E-Mail: moorehed@interlog.com

Electronic edition available on
<http://www.worldinfo.org>

Членство у ВІТ

Особи або організації можуть стати членами ВІТ і отримувати щорічно чотири випуски "Світового екологічного журналу" англійською, російською або українською мовами, сплативши внесок у розмірі:

для розвинених країн \$ 25
для країн з перехідною економікою \$ 1,50
для країн, що розвиваються \$ 1

Будь-якою, заповніть цю картку та разом з чеком на адресу ВІТ надішліть до: World Ecology Report, 444 Park Avenue South, Suite 1202, New York, NY 10016, USA.
Також Ви можете сплатити внесок і отримати журнали у представництві ВІТ у Львові за адресою:
вул. К. Левицького 11а, кв. 15, тел./факс 0322-76 40 39

Ім'я _____
Організація _____
Адреса _____
Крайна _____

Кількість примірників _____

Відновлення членства

Голова організації
Д-р **Христина
К. Дурбак**

Заступник голови
Фарук Мавлаві

Дорядник
Амбасадор
Юрій Щербак

Головний редактор
Тарас Бойчук

ТОЧКА ЗОРУ:**Збереження здоров'я жінок: нові можливості профілактики**

Сьогодні Роуз 35 років. Активне статеве життя вона веде із шістнадцятирічного віку. Недавно вона відчула біль у нижній частині живота, зауважила кровотечі після статевих актів та аномальні виділення із статевих органів. Троє дітей Роуз пройшли імунізацію, а сама вона нещодавно лікувалася в місцевій лікарні від захворювання органів тазу. Роуз ще не знає, що в наступному році вона помре від раку шийки матки, який розвинувся через відсутність відповідного діагностичного обстеження (скринінг-тест).

Кожного року від раку шийки матки, який піддається профілактиці або який можна вилікувати, помирає понад 20000 жінок. Цей вид раку є другим за поширеністю серед жінок у всьому світі, а в країнах, що розвиваються, він займає перше місце за смертністю серед усіх ракових захворювань. Понад 90% випадків раку шийки матки викликає "вірус бородавки людини" (ВБЛ), що передається статевим шляхом, і більшість жінок заражаються у віці до 30 років. З усіх хвороб, що передаються статевим шляхом, велика частина у всьому світі припадає на рак шийки матки. Хоча більшість жінок хворіють ВБЛ у віці до 30 років, лише у 20-30% ця інфекція призводить до раку, процес розвитку якого займає 10-20 років. Рак шийки матки – захворювання, що супроводжується гострими болями, проте його можна попередити.

Якщо рак шийки матки можна попередити, чому ж він настільки поширений у країнах, що розвиваються? Справа в тому, що у жінок немає доступу до програм про-

філактики раку шийки матки. У розвинених країнах, де скринінг-тести проходить понад 70% населення, смертність від цієї хвороби протягом останнього десятиліття помітно зменшилася. Проте в країнах, що розвиваються, скринінг-тест проходить лише 5% жінок. Цей дисбаланс існує не тому, що методи скринінгу та лікування тут не існують – такі методи є. Справа в тому, що інфраструктура (клінічні стаціонари, лікарні, транспорт, енергопостачання, постачання медичними товарами) та людські ресурси (медичні сестри, лікарі та лаборанти-цитологи) у країнах, що розвиваються, не можуть забезпечити проведення на постійній основі національних профілактичних програм з використанням стандартної діагностичної методики – "мазка Пап". У всьому світі приймаються заходи для підвищення якості та поширення доступності "мазка Пап". Проте в більшості країн, де рак шийки матки є однією із найсерйозніших проблем суспільної охорони здоров'я, структура матеріально-технічного забезпечення заходів для підтримки ефективної системи застосування цитологічних методів є надто громіздкою та дорогою.

Чи існують інші варіанти? Так. Однією з альтернатив "мазка Пап" є огляд. Ця процедура складається з протирання шийки матки оцтовою кислотою та подальшого огляду цього органа – із збільшенням чи без нього – для виявлення відхилень від норми. Візуальний огляд із застосуванням оцтової кислоти (ВОЗОК) є ефективним

діагностичним методом, адже він безпечний, простий, недорогий, доступний і дієвий. Хоча останні дослідження постійно підтверджували, що ВОЗОК в більшості випадків дозволяє точно встановити реальне захворювання, вдосконалення деяких його аспектів може ще збільшити його цінність як методу діагностики. Оскільки ВОЗОК неінвазивний, і може застосовуватися медичним персоналом з практично будь-яким рівнем підготовки та у довільному місці, він може стати реальною альтернативою конвенційним діагностичним програмам.

Для забезпечення ефективності програм профілактики раку шийки матки діагностичні заходи повинні бути широко доступні. Лікування повинно бути таким же доступним, як діагностика, а також безпечним, прийнятним для населення і дешевим. Ефективність застосування заснованих на ВОЗОК методів діагностики та лікування на місцях залежатиме від того, наскільки ґрунтовно будуть інформовані медпрацівники та жінки, яких вони обслуговують, про переваги та недоліки такого методу. Усвідомивши нові можливості такої профілактики, уряди країн, що хочуть викоринити цю серйозну проблему суспільної охорони здоров'я, повинні нині старанно зважити, яким чином вони можуть забезпечити максимальний доступ населення до діагностики та лікування, враховуючи обмаль засобів, які виділяє бюджет на потреби охорони здоров'я. (Щодо можливих контактів з цього питання див. інформацію в рубриці "Толоси планети").

СВІТОВИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

м. Львів, вул. Костя Левицького 11а/15

тел/факс: 0322-76-40-39

ел. пошта: taras@wit.lviv.ua

www.worldinfo.org